

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение массовых коммуникаций

УТВЕРЖДАЮ

Проректор по образовательной деятельности КФУ

Проф. Татарский Да

20__ г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины
Основы журналистской деятельности Б3.Б.12

Направление подготовки: 031300.62 - Журналистика

Профиль подготовки: Средства массовой информации (национальная журналистика)

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: очное

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Гарифуллин В.З. , Зайни Р.Л. , Галиева Р.М. , Сабирова Л.Р.

Рецензент(ы):

Низамов И.М.

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Гарифуллин В. З.

Протокол заседания кафедры № ____ от "____" 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института социально-философских наук и массовых коммуникаций (отделение массовых коммуникаций):

Протокол заседания УМК № ____ от "____" 201__ г

Регистрационный № 941827215

Казань
2015

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) Галиева Р.М. , RMGalieva@kpfu.ru ; заведующий кафедрой, д.н. (профессор) Гарифуллин В.З. Кафедра татарской журналистики Отделение массовых коммуникаций , vasilgarifullin@mail.ru ; доцент, к.н. (доцент) Зайнитдинов Р.Л. Кафедра татарской журналистики Отделение массовых коммуникаций , zaini@yandex.ru ; старший преподаватель, к.н. Сабирова Л.Р. Кафедра татарской журналистики Отделение массовых коммуникаций , LRSabirova@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Целями освоения дисциплины "Основы журналистской деятельности" являются:

- освоение базовых представлений о специфике журналистики как информационной социально-ориентированной деятельности, содержание которой заключается в создании авторских журналистских текстов и организации сотрудничества с другими производителями массовой информации в целях формирования контента СМИ;
- овладение пониманием особенностей журналистских текстов как продукта авторской творческой деятельности, а также методами их подготовки в разных жанрах;
- формирование представления о специфике и методах работы в условиях конвергентной журналистики на базе возможностей цифровой техники.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б3.Б.12 Профессиональный" основной образовательной программы 031300.62 Журналистика и относится к базовой (общепрофессиональной) части. Осваивается на 1, 2 курсах, 2, 3, 4 семестры.

Дисциплина "Основы журналистской деятельности" относится к профессиональному циклу в ОП. Для того, чтобы изучать дисциплину, студентам необходимо обладать знаниями в области литературы и русского (родного) языка, использовать знания и навыки, полученные при изучении дисциплин "Основы теории журналистики" и "Введение в специальность и система СМИ", а также базовой части "Профессионально-творческого практикума".

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-10 (общекультурные компетенции)	способность к социальной и профессиональной адаптации, социальной и профессиональной мобильности
ОК-11 (общекультурные компетенции)	готовность и способность работать в коллективе, творческой команде;
ОК-16 (общекультурные компетенции)	способность понимать сущность и значение информации в развитии современного информационного общества, сознавать опасности и угрозы, возникающие в этом процессе, соблюдать основные требования информационной безопасности, в том числе защиты государственной тайны
ОК-18 (общекультурные компетенции)	умение пользоваться изученными иностранными языками в личностной и профессиональной коммуникации, для чтения литературы (общей и профессиональной), работы в Интернет-сети

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-4 (общекультурные компетенции)	культура мышления, способность у обобщению, анализу, восприятию информации, постановке цели и выбору путей ее достижения, умение логически верно, аргументировано и ясно строить устную и письменную речь;
ОК-6 (общекультурные компетенции)	- готовность к социальному взаимодействию на основе принятых в обществе моральных и правовых норм, уважение к человеческой личности, толерантность к другой культуре; способность руководствоваться морально-правовыми нормами в профессиональной деятельности;
ОК-8 (общекультурные компетенции)	способность видеть и реализовать перспективу своего культурно-нравственного и профессионального развития, расширять кругозор, обновлять знания, готовность к постоянному саморазвитию, повышению своей квалификации и мастерства, способность к саморефлексии, осмысливанию своего социального и профессионального опыта;
ОК-9 (общекультурные компетенции)	понимание социальной значимости своей будущей профессии, высокая мотивация к выполнению профессиональной деятельности
ПК-10 (профессиональные компетенции)	базовые знания в различных сферах жизни общества (экономика, политика, право, культура, экология, наука, образование, здравоохранение), которые являются объектом освещения в СМИ и с которыми связано тематическое содержание публикаций
ПК-21 (профессиональные компетенции)	понимание сущности журналистской деятельности как многоаспектной, включающей подготовку собственных публикаций и работу с другими участниками производства текстов СМИ (привлекаемыми авторами, аудиторией); индивидуальную и коллективную деятельность; текстовую и внетекстовую работу (проектную, продюсерскую, организаторскую);
ПК-22 (профессиональные компетенции)	осведомленность о базовых отечественных и зарубежных профессиональных стандартах работы журналиста
ПК-23 (профессиональные компетенции)	знание принципов работы с источниками информации и методов ее сбора (интервью, наблюдения, работы с документами), селекции, проверки и анализа, а также методов прецизионной (точной) журналистики;
ПК-25 (профессиональные компетенции)	знание особенностей массовой информации, задач и методов, технологии и техники процесса создания журналистских публикаций, понимание их содержательной и структурно-композиционной специфики;
ПК-26 (профессиональные компетенции)	знание основных требований, предъявляемых к информации СМИ (точность, достоверность, наличие ссылок на источники, разграничение фактов и мнений, плюрализм в представлении точек зрения)
ПК-27 (профессиональные компетенции)	углубленное знание особенностей новостной журналистики и представление о специфике других направлений (проблемно-аналитическая, расследовательская, художественно-публицистическая журналистика)

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ПК-28 (профессиональные компетенции)	осведомленность о наиболее распространенных форматах печатных изданий, теле-, радиопрограмм, интернет-СМИ, ориентация в современной жанровой и стилевой специфике
ПК-32 (профессиональные компетенции)	знание особенностей работы в условиях мультимедийной среды и конвергентной журналистики, методов и технологии подготовки медиапродукта в разных знаковых системах (верbalной, аудио-, видео-, фото-, графика)
ПК-39 (профессиональные компетенции)	выбирать и формулировать актуальную тему материала, сформировать замысел (или сделать сценарную разработку), определять дальнейший ход работы
ПК-40 (профессиональные компетенции)	собирать необходимую информацию (работать с источниками информации, применять разные методы), осуществлять ее проверку, селекцию и анализ
ПК-41 (профессиональные компетенции)	оперативно готовить материал с использованием различных знаковых систем (вербальной, фото-, аудио-, видео-, графической) в зависимости от типа СМИ, в различных жанрах, форматах для размещения на различных мультимедийных платформах - печатных, вещательных, онлайновых, мобильных
ПК-42 (профессиональные компетенции)	редактировать печатный текст, аудио-, видео- или интернет- материал, приводить его в соответствие с нормами, стандартами, форматами, стилями, технологическими требованиями, принятыми в СМИ разных типов
ПК-43 (профессиональные компетенции)	осуществлять селекцию, редактирование, компоновку, перепакетирование и ретрансляцию информации, получаемой из Интернета или поступающей от информационных агентств, других СМИ, органов управления, служб изучения общественного мнения, РК- и рекламных агентств, аудитории
ПК-50 (профессиональные компетенции)	привлекать к сотрудничеству со СМИ представителей различных сегментов общества (слоев и групп населения, экспертов, работников государственных и общественных организаций) для обеспечения баланса интересов и мнений в контенте СМИ
ПК-51 (профессиональные компетенции)	работать с привлекаемыми авторами на всех стадиях подготовки их материалов
ПК-52 (профессиональные компетенции)	работать с редакционной почтой (анализ, отбор, подготовка к публикации)
ПК-53 (профессиональные компетенции)	принимать участие в организации социально значимых информационно-коммуникативных акций (общественных обсуждений, дискуссий, дебатов и т.п.)
ПК-54 (профессиональные компетенции)	участвовать в организации "внеконтекстовых" редакционных акций, социальных проектов (общественно-политических, экологических, благотворительных, развлекательных) в разных формах
ПК-55 (профессиональные компетенции)	организовывать интерактивное общение со своей аудиторией в разных формах, устанавливать коммуникативно-информационные связи, используя различные медийные средства и новейшие технологии

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

специфику профессиональной деятельности журналиста;
методы получения информации (интервью, анализ документов и т.д.);
разновидности журналистского творчества;
основные характеристики журналистских произведений как продуктов профессиональной творческой деятельности, их жанровые особенности;
специфику смысла и содержания различных направлений деятельности редакции (работа с письмами и обращениями населения, общественные обсуждения, взаимодействие с социальными институтами и т.д.).

2. должен уметь:

ориентироваться в информационной среде, быстро находить необходимые источники информации;
оперативно получать нужные сведения используя различные методы, работать с интернет-ресурсами, материалами информационных агентств, мобильной связью;
подготовить и написать текст в разных жанрах, прежде всего информационных;
планировать работу редакции и свою собственную

3. должен владеть:

различными методами сбора информации, её предъявления в тексте;
методами организации и проведения общественных обсуждений, дискуссий, интерактивного общения с аудиторией;
навыками деятельности "в команде", участвуя в разработке концепции средства массовой информации, проводимых им акций и кампаний, в подготовке коллективных материалов, включая полосы и подборки.

4. должен демонстрировать способность и готовность:

ориентироваться в информационной среде, быстро находить необходимые источники информации;
оперативно получать нужные сведения используя различные методы, работать с интернет-ресурсами, материалами информационных агентств, мобильной связью;
подготовить и написать текст в разных жанрах, прежде всего информационных

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет 6 зачетных(ые) единиц(ы) 216 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины экзамен во 2 семестре; зачет в 3 семестре; экзамен в 4 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Ижат төре буларак журналистика. Журналистның шәхси ижади йөзе.	2	1-4	4	4	0	
2.	Тема 2. Ижат процессының төзелеше: чынбарлықны үзләштерү буыны. Журналист тарафыннан чынбарлықны үзләштерү методлары	2	5-7	4	2	0	
3.	Тема 3. Журналист ижаты психологиясе. Журналист ижатында аралашу	2	8-10	4	2	0	
4.	Тема 4. Ижат процессының төзелеше: текст төзү буыны. Текст оештыру алымнары	2	11-13	2	4	0	реферат
5.	Тема 5. Журналист өсәре: эчтөлек элементлары, конфликт, дәлилләр, формасы	2	14-16	2	4	0	
6.	Тема 6. Журналистика жанрлары. Репортер осталығы	3	1-2	2	0	2	
7.	Тема 7. Журналистикада хәбәри жанрлар. Хәбәр жанры	3	3-6	4	0	4	творческое задание
8.	Тема 8. Хисап жанры	3	7-10	4	0	4	устный опрос
9.	Тема 9. Репортаж жанры	3	11-14	4	0	4	творческое задание
10.	Тема 10. Интервью жанры	3	15-18	4	0	4	творческое задание
11.	Тема 11. Журналистика аналитик жанрлар. Аналитик жанрларның үзенчәлекләре, төрләре	4	1-2	0	4	0	контрольная работа

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
12.	Тема 12. Аналитик жанрларның традицион төрлөре. Аналитик жанрларның үсеше	4	3-5	0	6	0	творческое задание
13.	Тема 13. Бұгенге көн матбугатында аналитик жанрларның кулланылыши	4	6	0	2	0	реферат
14.	Тема 14. Очеркның асыл сыйфатлары. Документальлек, проблема, факт тәшенчәләре. Әдәбилек һәм публицистлық синтезы. Очеркта факт. Факттан - проблемага.	4	7-8	0	2	0	
15.	Тема 15. Эссе, тасвирнамә, парча жанры түрүнде гомуми тәшенчә, аның төп сыйфатлары, төрлөре.	4	9	0	4	0	творческое задание
16.	Тема 16. Сатира жанрлары. Фельетон, памфлет һәм мәзәккә хас төп сыйфатлар. Татарның беренче сатирик матбугат органнары. Сатира осталары. Сатирик, юмористик жанрларны матбугатта куллану үзенчәлеге. Радио, телевидение, кино, сәхнәдә аларны активлаштыру, тәрләндерү юллары, алымнары.	4	10-11	0	4	0	реферат

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
17.	Тема 17. Сатира жанрларының төл үзенчәлекләре Сатира тудыру алымнары. Факт һәм күренешләрне анализлауда, тасвирлауда үзенчәлекле публицистик һәм әдәби чаралар (ирония, сарказм, гипербола, гротеск, аллегория, пародия	4	12	0	2	0	
.	Тема . Итоговая форма контроля	2		0	0	0	экзамен
.	Тема . Итоговая форма контроля	3		0	0	0	зачет
.	Тема . Итоговая форма контроля	4		0	0	0	экзамен
	Итого			34	40	18	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Иҗат төре буларак журналистика. Журналистның шәхси иҗади йөзө.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

"Иҗат" төшөнчәсе. Иҗат төрләре арасында журналистиканың урыны. Иҗадилык дәрәжәсен билгеләүче сыйфатлар. Сәләт һәм құнекмәләрнең иҗатка йогынтысы. Профессиональ осталыкка ирешүнен төп баскычлары. Студентка бу баскычларны ничек үтәргө? Журналист иҗатының күмәк һәм шәхси төрләре. Иҗат процессының төзелеше һәм төп буыннары.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Журналист иҗади йөзен формалаштыручи объектив факторлар: сәяси, социаль-икътисадый шартлар, иҗат мөхите һ.б. Журналист иҗатына йогынты ясаучы субъектив факторлар: сәләт, шәхси тәжрибә, белеем һәм эрудиция, психик, физиологик үзенчәлекләр һ.б. Журналист һөнәренен һөнәри-әхлакый принциплары: һөнәри батырлық, принципиальлек һәм эзлеклелек, иҗади инициатива һәм жағаптылық, колективизм һәм дуслық, үз-тәнкыйт һәм үз-үзенен камилләштерү. ?һөнәри бурыч? төшөнчәсе. Журналист иҗатының нәтижәлелеген тәэмин итүдә үз-үзенеңе оештыруның, үз әшчәнлегенә контролъ ясауның роле. Журналист осталығы. Аны үстерү юллары.

Тема 2. Иҗат процессының төзелеше: чынбарлыкны үзләштерү буыны. Журналист тарафыннан чынбарлыкны үзләштерү методлары

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Журналистикада ижатның баскычлы характеры. Журналист ижатының мотивлары. Проблема ситуация ? журналист ижатының этаргече. Проблемалы ситуацияләрнең типологиясе. Журналист инициативасы нигезендә ижат максатының формалашуы. Тема туу. Объект белән танышу. Мәгълүмат чыганаклары. Журналист тарафыннан чынбарлыкны үзләштерүнен баскычлары. Метод төшөнчәсе. Мәгълүмат туплау методлары. Журналистика өчен традицион алымнар: күзәтү, әңгәмә, документлар белән эшләү һ.б. Журналистика өчен традицион булмаган ысуллар: сораштыру, эксперимент, социологик күзәтү һ.б. Мәгълүмат төрләре: фактлар һәм саннар, фикер һәм бәя, анлатма, тәкъдим, прогноз һ.б. Тупланган мәгълүматны эшкәртү юллары: гомумфәлсәфи методлар, психологик анализ, социаль-психологик анализ, этик анализ, аерым фәннәр методлары.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Метод төшөнчәсе. Мәгълүмат туплау методлары. Журналистика өчен традицион алымнар: күзәтү, әңгәмә, документлар белән эшләү һ.б. Журналистика өчен традицион булмаган ысуллар: сораштыру, эксперимент, социологик күзәтү һ.б. Мәгълүмат төрләре: фактлар һәм саннар, фикер һәм бәя, анлатма, тәкъдим, прогноз һ.б. Тупланган мәгълүматны эшкәртү юллары: гомумфәлсәфи методлар, психологик анализ, социаль-психологик анализ, этик анализ, аерым фәннәр методлары.

Тема 3. Журналист ижаты психологиясе. Журналист ижатында аралашу лекционное занятие (4 часа(ов)):

Журналист ижаты - үзенчәлекле психологик процесс. Ижатка уңай йогынты ясаучы психологик факторлар. Журналист ижатына тискәре йогынты ясаучы психологик факторлар. Психологик установканың журналист ижатына йогынтысы. Иҗади потенциалны үстерүдә һәм журналистның ижат нәтижәлелеген арттыруды тоемлауның роле. Тоемлауга ?артык? таянуның тискәре яклары. Иҗади эзләнүгө һәм фикер йөортүгө йогынты ясаучы психологик фактор буларак ассоциация. Журналист шәхесенең психологик үзенчәлекләре һәм аларның шәхси стильне формалаштырудагы роле.

практическое занятие (2 часа(ов)):

Аралашу - кешелекнәң мөним яшәеш һәм эшчәнлек формасы. Журналист ижатында аралашуның роле. Аралашуның максаты. Аралашуга ничек өзөрләнергә? Аралашуны активлаштыру алымнары. Аралашу барышында логик һәм психологик барьерларны үтү ысуллары. Конфликтлы ситуациядә аралашу. Сорауларны дөрес бирү ? аралашуның нәтижәлелеген тәэмин итүче мөним шарт. Сорауларның төрләре: ачыктан-ачык һәм яшерен, төп һәм контроль, нейтраль һәм юнәлеш бирүче һ.б.

Тема 4. Ижат процессының төзелеше: текст төзү буыны. Текст оештыру алымнары лекционное занятие (2 часа(ов)):

Әсәрнәң темасын конкретлаштыру. Әсәрнәң идеясен билгеләү. максатны конкретлаштыру. Үзенчәлекле йөреш. (ход) уйлап табу. Әсәрнәң гомуми планын булдыру. Сүрәтләү чарагаларын һәм лексик байлык запасын файдаланып, гомуми план нигезендә журналист информациисан көгазыгә төшерү. Монтаж һәм композиция кагыйдәләрен дөрес куллануның өнәмияте.

Журналист әсәренең беренчел вариантын камилләштерү ысуллары. Автор тарафыннан редакцияләү. Текст оештыру процессының шәхсән характеры

практическое занятие (4 часа(ов)):

Фактологик материалны урнаштыру методлары. Констатация. Аның төгәл һәм конкрет характеры. Тасвирилау. Репортажча һәм реконструктив тасвирилау. Динамик һәм статик тасвирилау. Хикәяләү- ин қиң кулланыла торган методларның берсе. Бәяләмә. фикерләмә. Типикаштыру методы. Культурологик һәм идеологик-әхлакый материалны урнаштыру методлары. Цитаталау. Ирекле цитаталау. Цитатаны анлату. Сылтама ясау, ягъни нинди дә булса идеологик-әхлакый нормаларга, образларга, тарихи прецендентларга таяну. Текстны формалаштыру методларын шәхси куллану. Метод һәм алым.

Тема 5. Журналист әсәре: эчтәлек элементлары, конфликт, дәлилләр, формасы лекционное занятие (2 часа(ов)):

Эчтәлек төшөнчәсе. Журналистикада эчтәлек төрлөре. Эчтәлекнең мәним элементы буларак идея. Факт. Гносеологик һәм онтологик факт. Фактларны дөрес сайлап урнаштыруның өнәмияте. Факт һәм образ нисбәте. Журналист әсәрендә логик-төшөнчәле һәм эмоциональ-экспрессив элементларның бердәмлеге. Проблемалылык ? эчтәлекнең һәм форманың бердәмлеге. Конфликт нигезе буларак тормыштагы каршылыклар. Конфликтларның тарихи характеры. Чынбарлыктагы конфликтларның төрлөре. Журналист әсәрендә конфликтның үзенчәлеге. Конфликтның эчтәлек элементларының берләштерүдәге конструктив роле. Жанр фомрасын билгеләүдә конфликтның катнашы.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Дәлилләү - журналист әсәренең нәтижәлелеген билгеләүче күрсәткеч. Дәлилләүнен структурасы: тезис, дәлил, исбатлау ысулы. Журналист әсәренең эчтәлек элементы буларак дәлил. Журналистика мантыйый дәлилнен кулланылу үзенчәлеге. Исбатлау төрлөре. Исбатлау кагыйдәләре. Журналистика фәнни дәлилләр. Фәнни һәм фәнни булмаган дәлилләрне дөрес аралаштыру: гадәти факт һәм теоретик факт, тормышкан фикер йөртү һәм теоретик принцип һ.б. Журналистика эмоциональ дәлилләү ысууллары. Дәлилләүдә тел чараларның катнашы. Дәлилләүдәге хаталар һәм алардан котылу юллары. ?Сюжет? һәм ?композиция? төшөнчәләре. Аларның бәйләнеше. Журналист әсәренең композицион төзелеш төрлөре. Композицион калып. Текстның архитектоникасы (әчке төзелеше). Текст архитектоникасының мәним кисәкләре (башлам, очлам, баш исеме). Алар арасында дөрес нисбәт урнаштыру. Текст кисәкләрен дөрес ялгау. Текстны композицион оештырудагы типик хаталар. Форма тере буларак жанр. Жанр һәм композиция.

Тема 6. Журналистика жанрлары. Репортер осталығы

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Журналистикада "жанр" төшөнчәсе. Матур әдәбият һәм журналистика жанрларының уртак һәм аермалы яклары. Журналистика жанрларын бер-берсенән аеручы критерийлар. Жанрларны өйрәнүнең практик өнәмияте. Журналистика жанрларының тарихилығы. Жанр төркемнәре. Аларның журналистикадагы әшчәнлек төренә бәйлелеге.

лабораторная работа (2 часа(ов)):

Репортер һөнәренең үзенчәлекләре, аның бүгенге көндәге өнәмияте. Репортер өчен кирәкле мәним сыйфатлар (кызыксынучанлық, күзәтүчәнлек, оперативлық һ.б.). Репортер ижаты өчен характерлы жанр төркеме буларак хәбәри жанрлар. Хәбәри жанрларның (хәбәр, хисап, репортаж, интервью) уртак билгеләре, төп фукцияләре. Алар алдына куела торган төп таләпләр. Хәбәри жанрларда вакыйга/фактның роле. Бүгенге матбуғатта хәбәри жанрларның үсеш тенденцияләре.

Тема 7. Журналистика хәбәри жанрлар. Хәбәр жанры

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Газеттагы ин традицион һәм кин тараалган жанр буларак хәбәр. Татар журналистикасы тарихында хәбәр жанрның роле, игътибарга лаек үрнәкләре. Хәбәр жанрның бурыч-максатлары. Аңа куела торган таләпләр. Хәбәрдә факт. Бу жанрның төрлөре буларак хроника-хәбәр, анлатмалы хәбәр, тойғылы хәбәр. Аларның төп үзенчәлекләре. ?Курьер? һәм ?дайджест? тибындагы хәбәрләр. Хәбәр жанрында эшләүнен технологиясе. Хәбәрнен композицион һәм тел-стиль үзенчәлекләре. Хәбәрдә баш-исеменен роле.

лабораторная работа (4 часа(ов)):

Бүгенге татар журналистикасында хәбәр жанрның осталары

Тема 8. Хисап жанры

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Хисап жанры һәм аның бурычлары. Хисапта вакыйганың\ үзенчәлекле яғы. Татар журналистикасында хисапның бай тарихка ия булуы. Хисапның төрлөре: кыска хисап, кинәйтләгән хисап, проблемалы хисап. Аларның үзенчәлекләре. Хисапта автор шәхесенен чагылу дәрәҗәсе. Жанрның төренә бәйле рәвештә композицион үзенчәлекләре. Хисапта тел-стиль чаралары. Хисап жанрында ижат итүнен технологиясе.

лабораторная работа (4 часа(ов)):

Бүгенге татар журналистикасында хисап жанрында актив әшләүче авторлар (парламент хәбәрчеләре һ.б.).

Тема 9. Репортаж жанры

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Автор хис-кичерешләре аша вакыйганы укучының күз алдына китереп бастырырга мөмкинлек бирүче жанр буларак репортаж. Татар журналистикасында репортаж жанрының үсеше. Репортажның бурыч һәм максатлары. Репортаж белән хисап арасындағы аермалы яклар. Репортажда автор роле. ?Вакыйгада катнашу тәэсире? тудыру. Репортажда анализ элементлары. Жанр төрләре буларак вакыйгалы, тематик, проблемалы һәм тәнкыйди репортаж.

лабораторная работа (4 часа(ов)):

Вакыйгалылык һәм авторның вакыйгада катнашуы ? репортаждагы төп таләпләрнең берсе. ?Һөнәр алыштыру? алымы. Бу алымны кулланган журналистлар иҗаты. Репортажда детальләрнең роле. Репортажның композицион үзенчәлекләре. Башлам өлеше һәм баш-исеменең әңәмияте. Репортажда динамиканы бирүче һәм хискә тәэсир итүче тел-стиль чарапарын куллану. Бүгенге татар журналистикасында репортаж жанрының осталары.

Тема 10. Интервью жанры

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Жанр һәм метод буларак интервью. Бу жанрын ҳәбәри жанрлар төркемендә тоткан роле. Интервью жанрының татар журналистикасында үсеш тарихы. Интервьюның төрләре буларак интервью-монолог, интервью-диалог, интервью-түгәрәк өстәл, интервью-анкета, интервью-тасвирнамә, пресс-конференция һ.б.

лабораторная работа (4 часа(ов)):

Әңгәмә үткәругә хәзерлек. Интервьюның барышына тәэсир итүче тышкы факторлар. Эңгәмә вакытында үз-үзенçне тоту, психологик киртәләрне жимерү юллары. Интервью алганды техник чарапар куллануның үзенчәлекләре. Интервью текстын композицион оештыру. Бер блоклы һәм күп блоклы интервью. Сорая төрләре. Тел-стиль үзенчәлекләре. Эңгәмәдәш сәйләменең үзенчәлекләрен саклауның әңәмияте. Интервьюның баш исеме. Бүгенге татар журналистикасында интервью осталары.

Тема 11. Журналистикада аналитик жанрлар. Аналитик жанрларның үзенчәлекләре, төрләре

практическое занятие (4 часа(ов)):

Журналист тарафыннан чынбарлыкны чагылдыруның аналитик тәре. Предметы һәм алымнары. Аналитик журналистиканың функцияләре. Аналитик язмалар өзөрләгәндә кулланыла торган методлар һәм алымнар. Аналитик текст төзү чарапары. Төп структур элементлары (тезис, дәлилләр, нәтижә). Аудитория тарафыннан аналитик язмаларны кабул итү шартлары.

Тема 12. Аналитик жанрларның традицион төрләре. Аналитик жанрларның үсеше

практическое занятие (6 часа(ов)):

Аналитик жанр төрләре: аналитик мәхбирнамә, аналитик хисап. Аналитик интервью һәм әңгәмә. Татар журналистикасы тарихына диалогик төр текстларның үсеше. Диалогик жанрларның үзенчәлекләре. Интервью - метод һәм жанр. Аналитик интервьюның жанр үзенчәлекләре. Интервью технологиясе. Эңгәмә. Эңгәмә барышында журналистның роле. Рецензия. Жанр үзенчәлекләре. Төрлләре (күләме, анализланучы өсөрләр саны, темасы буенча). Рецензиянең компонентлары. Объективлык һәм субъективлык. Рецензия язу өчен кирәkle шартлар. Мәкалә, үзенчәлекләре, аның төрләре. Мәкаләдә анализ, дәлилләр системасы. "Журналист тикшерүе" жанры. Предметы, максатлары, методлары. Тикшеренүнене оештыруның этаплары. Мәгълүмат чыганаклары. Очрага мөмкин булган киртәләр. Хокукый һәм әхлакый киртәләр.

Тема 13. Бүгенге көн матбуатында аналитик жанрларның кулланылыши

практическое занятие (2 часа(ов)):

Аналитик жанрга караучы язмаларның максаты, методлары, чарапары, функцияләре. Журналистикада яңа аналитик жанрларга хас сыйфатлар. Татар матбуатында аеруча киң таралган аналитик жанрлар.

Тема 14. Очеркның асыл сыйфатлары. Документальлек, проблема, факт төшөнчөләре. Эдәбилек һәм публицистлык синтезы. Очеркта факт. Факттан - проблемага.

практическое занятие (2 часа(ов)):

бүгенге очеркчыларның ижаты белән танышу

Тема 15. Эссе, тасвирнамә, парча жанры турында гомуми төшөнчә, аның төп сыйфатлары, төрләре.

практическое занятие (4 часа(ов)):

эссе язы һәм анализлау

Тема 16. Сатира жанрлары. Фельетон, памфлет һәм мәзәккә хас төп сыйфатлар.

Татарның беренче сатирик матбулат органнары. Сатира осталары. Сатирик, юмористик жанрларны матбулатта куллану үзенчәлеге. Радио, телевидение, кино, сәхнәдә аларны активлаштыру, төрләндөрү юллары, алымнары.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Фельетон ижат итү. Мәзәкләр язы һәм анализлау

Тема 17. Сатира жанрларының тел үзенчәлекләре Сатира тудыру алымнары. Факт һәм күренешләрне анализлауда, тасвирлауда үзенчәлекле публицистик һәм әдәби чаралар (ирония, сарказм, гипербола, гротеск, аллегория, пародия

практическое занятие (2 часа(ов)):

Сатирик текстларда сатира тудыру алымнарын, тел чараларын барлау. Студентка берничә төр текст төкъдим ителә. Сатирик язмаларның үзенчәлеген анализлау.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
4.	Тема 4. Ижат процессының төзелеше: текст төзү буны. Текст оештыру алымнары	2	11-13	подготовка к реферату	4	реферат
11.	Тема 11. Журналистикада аналитик жанрлар. Аналитик жанрларның үзенчәлекләре, төрләре	4	1-2	подготовка к контрольной работе	10	контрольная работа
12.	Тема 12. Аналитик жанрларның традицион төрләре. Аналитик жанрларның үсеше	4	3-5	подготовка к творческому экзамену	10	творческое задание
13.	Тема 13. Бүгенге көн матбуатында аналитик жанрларның кулланылышы	4	6	подготовка к реферату	20	реферат
15.	Тема 15. Эссе, тасвирнамә, парча жанры турында гомуми төшөнчә, аның төп сыйфатлары, төрләре.	4	9	подготовка к творческому экзамену	10	творческое задание

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
16.	Тема 16. Сатира жанрлары. Фельетон, памфлет һәм мәзәккә хас төп сыйфатлар. Татарның беренче сатирик матбуғат органнары. Сатира осталары. Сатирик, юмористик жанрларны матбуғатта күллану үзенчәлеге. Радио, телевидение, кино, сәхнәдә аларны активлаштыру, төрлөндөрү юллары, алымнары.	4	10-11	подготовка к реферату	16	реферат
	Итого				70	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Для изучения дисциплины "Основы журналистской деятельности" используются как традиционные, так и инновационные образовательные технологии:

Традиционные технологии включают в себя лекционные формы проведения занятий (проблемные лекции, лекции-диалоги, виртуальные лекции, лекции-конференции); лабораторный практикум, предусматривающий активное освоение методических приемов журналистской деятельности;

Инновационные технологии включают в себя активные и интерактивные формы проведения занятий с использованием специально-разработанной системы очно-электронного обучения с виртуальной "трибуной курса" (деловые игры; компьютерные симуляции; компьютерное проектирование; виртуальные консультации).

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Иҗат төре буларак журналистика. Журналистның шәхси иҗади йөзө.

Тема 2. Иҗат процессының төзелеше: чынбарлықны үзләштерү буыны. Журналист тарафыннан чынбарлықны үзләштерү методлары

Тема 3. Журналист иҗаты психологиясе. Журналист иҗатында аралашу

Тема 4. Иҗат процессының төзелеше: текст төзү буыны. Текст оештыру алымнары
реферат , примерные темы:

Темы рефератов 1. Журналистиканы барлыкка китергэн тарихи алшартлар 2. Журналистикада базар икътисады проблемалары 3. Журналистикада гайлә һәм қөнкүреш проблемалары 4. Хәзерге журналистикада мәдәният мәсьәләләре 5. Халыкчанлык принцибы, аның хәзерге шартларда эш итүе 6. Журналистикада хакыйкыйлек принцибын тормышка ашыру юллары 7. Журналистикада миллилек һәм интернациональлек нисбәте 8. Журналист ижатының объектив шартлары һәм субъектив факторлары 9. Гуманизм принцибының журналист ижатына таләпләре 10. Журналистика ? хәбәрдарлыкны тәэмин итү чарасы 11. Журналистиканың нәтиҗәлелеген күтәрү юллары 12. Журналистиканың функцияләре 13. Журналистика ? ижтимагый-сәяси эшчәнлек төре 14. Журналистикада социаль тикшеренүләрнең вазыйфасы 15. Социаль проблемаларны хәл итүдә журналистиканың роле 16. Редакциянең оештыру-масса эше, аудитория белән массакүләм мәгълүмат чарасы арасында ике яклы элемтә 17. Журналистика ? ижат эшчәнлеге төре 18. Журналист ижаты психологиясенән үзенчәлекләре 19. Журналист ижаты методларына сыйфатлама 20. Журналистика мәгълүматына сыйфатлама. Аның составы 21. Журналист осталыгының құрсәткечләре 22. Журналистларның һөнәри аралашуы 23. "Массакүләм мәгълүмат чаралары түрындагы" Законның төп положениеләре 24. Журналистика ирегенең төп аспектлары 25. Журналистикада авторлык хокуки 26. Массакүләм мәгълүмат чараларында ?Реклама түрындагы? РФ Законының үтәлеше 27. Редакция эшчәнлеген оештыруның хокукий нигезләре 28. Журналистның хокуклары һәм бурычлары 29. Журналист этикасының асыл принциплары 30. Редакция коллективы, аның үзенчәлекләре 31. Редакция эшен оештыру принциплары 32. Массакүләм мәгълүмат чаралары чаралары системасында телевидение 33. Массакүләм мәгълүмат чаралары системасында радионың роле. Радиожурналистиканың үсеш юллары, преспективасы, сөйләм үзенчәлекләре

Тема 5. Журналист әсәре: эчтәлек элементлары, конфликт, дәлилләр, формасы

Тема 6. Журналистика жанрлары. Репортер осталығы

Тема 7. Журналистикада хәбәри жанрлар. Хәбәр жанры

Тема 8. Хисап жанры

Тема 9. Репортаж жанры

Тема 10. Интервью жанры

Тема 11. Журналистикада аналитик жанрлар. Аналитик жанрларның үзенчәлекләре, төрләре

контрольная работа , примерные вопросы:

Исследовать жанровую структуру конкретного периодического издания РТ на татарском языке. Выявить особенности использования аналитических жанров в данном СМИ. По результатам исследования подготовить доклад. Студентам на выбор предлагаются разнообразные по типологии газеты-журналы: - общереспубликанские газеты "Татарстан яшьләре", ."Ватаным Татарстан", "Мәдәни җомга" и журналы "Сөембикә", "Ялкын"; - городская газета "Шәри Казан"; - районные газеты "Якты юл", "Хәзмәткә дан".

Тема 12. Аналитик жанрларның традицион төрләре. Аналитик жанрларның үсеше

творческое задание , примерные вопросы:

Найти примеры из татарской прессы по каждому аналитическому жанру. Оформить их в отдельную тетрадь. Опираясь на теоретические знания, сделать анализ публикаций.

Тема 13. Бүгенге көн матбуатында аналитик жанрларның кулланылыши

реферат , примерные темы:

Темы для рефератов: 1. Жанровая палитра современных СМИ на татарском языке. 2. Проблемы использования жанра эксперимента в татарской прессе. 3. Методы исследования при подготовке аналитических публикаций. 4. Жанровые особенности аналитического интервью. 5. Использование жанров, в основе которых лежит социологическое исследование в татарской журналистике. 6. Использование комментария как метода и как жанра в деятельности журналиста. 7. Организация и этапы работы над журналистским расследованием. 8. Виды журналистского расследования в татарской прессе. 9. Специфика работы над жанром анкеты. 10. Жанр рецензии в литературно-художественном журнале ?Мәйдан?. 11. Эволюция жанра статьи в татарской печати. 12. Особенности полемики в публикациях современной татарской прессы.

Тема 14. Очеркның асыл сыйфатлары. Документальлек, проблема, факт төшөнчөлөре. Эдәбилек һәм публицистлык синтезы. Очеркта факт. Факттан - проблемага.

Тема 15. Эссе, тасвирнамә, парча жанры түрүндә гомуми төшөнчө, аның төп сыйфатлары, төрлөре.

творческое задание , примерные вопросы:

эссе языу, студентлар белэн бергө тикшерүү, анализлау.

Тема 16. Сатира жанрлары. Фельетон, памфлет һәм мәзәккә хас төп сыйфатлар.

Татарның беренче сатирик матбулат органнары. Сатира осталары. Сатирик, юмористик жанрларны матбулатта куллану үзенчөлөгө. Радио, телевидение, кино, сәхнәдә аларны активлаштыру, төрлөндөрү юллары, алымнары.

реферат , примерные темы:

Темы для рефератов. 1. Сатирик буларак минем эш алымнарым (ижади эш) 2. Откен каләм остасы (яраткан журналистымның сатирик ижатына анализ) 3. Фельетон ничек языла? (Ижади эш) 4. Г.Тукай ижатының сатирик төле 5. Ф.Баттал ижатына штрихлар (Фәнзаман Баттал сатирасы) 6. Сатирик әсәрдә фактларның роле 7. Тәнкыйт - конфетмы? (Сатирик әсәрнен фаш иткөчө) 8. Сатирик әсәрдә нинди проблема чишелә... 9. Сатираның сәясәткә катнашы бармы? 10. XX гасыр башында сатирик журналлар 11. "Уклар" һәм "Карчыга" журналы 12. Казанда чыккан көлке журналлары 13. "Ялт-йолт" журналы 14. "Яшен" журналы 15. Г.Тукай - сатирик 16. "Чаян" журналында тел-стиль чараплары 17. "Чаян" журналында юмор һәм сатира 18. Көлке тудыру чараплары 19. Көлке тудыруды карикатурааларның әдәмияте 20. Ф.Гъзамов - фельетоннар остасы 21. К.Кәrimов - юмор остасы 22. Юмор-шоу тапшыруның көлке сәхифәсе буларак үзенчөлекләре 23. Сатирик шигырьләр (Г.Тукай "Соры кортларга", "Кисекбаш") 24. Г.Авзал, Әнгам Атнабаев, Әхмәт Исхак, Салих Battal, Ләбеб Лерон сатирасы. 25. Карикатура, дусларча шарж (Зөлфәт Хәйруллин) 26. Фотогаеплә 27. Фоат Садриев ишатында сатирик портретларның бирелеше ("Көлми торган кеше" китабы) 28. Зөлфәт Хәким ирониясе (ижаты буенча) 29. Мәгъсүм Гәрәевның публицистикасында сатира 30. Журналист Искәндәр Сиражи публицистикасында көлке элементлары 31. "Чаян" журналында сатирик жанрлар 32. М.Мәдиев - юмор остасы 33. Ләбеб Лерон - юмор остасы 34. Язучы Faail Шәфигуллин публицистикасында әдәби-юмористик тасвир чараплары

Тема 17. Сатира жанрларының төл үзенчөлекләре Сатира тудыру алымнары. Факт һәм күренешләрне анализлауда, тасвирлауда үзенчөлекле публицистик һәм әдәби чараплар (ирония, сарказм, гипербола, гротеск, аллегория, пародия

Тема . Итоговая форма контроля

Тема . Итоговая форма контроля

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к зачету и экзамену:

Вопросы к экзаменам, зачету

3 семестр

1. Журналистикада "жанр" төшөнчәсе. Жанр төркемнәре.
2. Хисап жанрларының үзенчөлекләре.
3. Хәбәри төркемгә керүче жанрлар. Аларның уртак сыйфатлары.
4. Нәрсә ул "һөнәр алыштыру" алымы?
5. Репорттер өчен мәгълүмат чыганаклары.
6. Интервью. Аның төрләре.
7. Хәбәр. Аның төрләре, төзелеш үзенчөлекләре.
8. Конкретлыкка һәм сурәтлелеккә ирешү чараплары.
9. Репортаж. Аны ничек язарга?
10. Жанрларның тарихилыгы.
11. Хәбәри жандагы язмаларның уртак тел-стиль үзенчөлекләре.
12. Рус журналистикасында репортаж осталары.
13. Хәбәри язмалар остасы буларак Габдулла Тукай

14. Интервьюның эчтәлегенә йогынты ясаучы факторлар.
15. Фатих Эмирхан ижатында хәбәри жанрлар.
16. Хәбәри текстларда баш исеме һәм башлам төрләре.
17. Репортажның тел-стиль үзенчәлекләре.
18. Татар журналистикасында хисап жанрының осталары.
19. Г.Сагал - интервью остасы
20. Хәбәри текстларда анализ
21. М.Кольцов репортажлары.
22. Интервьюның тезелеш һәм тел-стиль үзенчәлекләре.
23. Жанр һәм метод. Аларны нәрсә берләштерә?
24. Рус журналистикасында интервью осталары.
25. Г.Ибраһимов - репортер.
26. Хәбәри жанрлар үсешендәге яңа тенденцияләр.
27. Хәбәри текстларда бәя.
28. Татар журналистикасында интервью жанрының үсеше.
29. Телевидениедә хәбәри жанрларның үзенчәлекләре
30. В.Гиляровский репортажлары.
31. Хәбәри жанрларның баш исемнәре
32. М.Гудимов репортажлары
33. Хәбәри текстларда башлам төрләре
34. Татар журналистикасында репортаж жанрының осталары.
35. "Инфотейнтмент". Ул кайчан һәм ничек кулланыла?
36. Н.Мар интервьюлары
37. Радиода хәбәри жанрларның үзенчәлекләре
38. В.Песков - репортер
39. Репортажда "катнашу эффекты"
40. Яңа технологияләр һәм хәбәри журналистика.

4 семестр

1. Понятие жанра. Три исторически сложившихся способа отображения действительности. Жанровая палитра современных СМИ.
2. Жанрообразующие факторы.
3. Предмет, цели, методы, функции аналитической журналистики.
4. Современные аналитические жанры. Общее в построении аналитических текстов различных жанров. Основные структурные элементы рассуждения.
5. Особенности "принятия" аналитического текста аудиторией.
6. Аналитический отчет. Особенности жанра. Создание текста в жанре аналитического отчета.
7. Рецензия. Жанровые признаки. Структурные элементы и типологические группы рецензий. Средства выражения оценки. Необходимые условия написания рецензии.
8. Аналитическая корреспонденция. Специфика жанра. Правила работы над аналитической корреспонденцией.
9. Развитие диалогических текстов в истории татарской журналистики.
10. Аналитические жанры, в основе которых лежит диалогический метод получения информации: аналитическое интервью, беседа, аналитический опрос, анкета. Своебразие диалогических жанров.
11. Комментарий как метод и как жанр. Жанровые признаки. Структура комментария.
12. Обозрение. Своебразие предмета, целей, методов обозрения. Особенности работы над этим жанром.

13. Группа специфических социологических жанров: социологическое резюме, мониторинг, рейтинг. Особенности работы над жанрами, в основе которых лежит социологическое исследование.
14. Жанровое своеобразие статьи. Виды статей. Особенности аргументации в полемической статье. Правила создания текста статьи.
15. Предмет, цели, методы "расследовательской журналистики". Виды журналистских расследований. Правила работы над журналистским расследованием.
16. Эксперимент. Жанровое своеобразие. Особенности проведения эксперимента.
17. Письмо. Характерные признаки жанра. Виды писем. Исповедь. Жанровые особенности. Феномен публичного откровения. Роль журналиста в подготовке к печати материалов в жанре письма и исповеди.
18. Прогноз и версия. Специфика жанров. Наиболее часто используемые методы прогнозирования. Метод "домысла" в жанре версии.
19. Рекомендация. Аналитический пресс-релиз. Особенности жанров.
20. Использование аналитических жанров в современных татарских печатных СМИ РТ.

4 семестр

1. Очеркта тасвирлау chartedары (портрет, пейзаж, лирик чигенеш, цитата, иллюстрация н.б.) (аерым автор мисалында).
2. Очеркта документаль chartedар белән әдәби chartedар бәйләнеше (конкрет басма очеркы мисалында).
3. Очеркта төрле стиль, сөйләм chartedары синтезы (журнал очеркы мисалында).
4. Бүгенге очеркчыларның иҗат үзенчәлекләре. (Ф.Бәйрәмова, И.Хәйруллина, Т.Миннуллин н.б.).
5. Очеркта тел бизәкләү chartedары: эпитет, фразеологизм, троплар, чагыштыру, мәкалъ-әйтэмнәр, синтаксик фигуранлар (газет очеркы мисалында).
6. Радиоочеркларның интонация һәм тавыш мәмкинлекләре (Р.Гаффаров, Р.Нуруллин, Р.Акмал н.б. иҗатыннан).
7. Конкрет очерк мисалында автор белән укучы мәнәсәбәте.
8. Эсседа "мин"нен әңәмияте һәм үзенчәлеге (? эссе мисалында).
9. Тасвирнамә - парча - очерк жанрларның әдәби һәм публицистик chartedарның бердәйлеге.
10. Очеркта проблеманың куелышы һәм чишелеши
- 11."Жанр" төшөнчәсе нәрсәне анлата. Бүгенге журналистикада нинди жанр төркемнәре бар?
- 12.Сатирик жанрларга хас төп сыйфатлар. Татар вакытлы матбуғатында сатира жанры осталары. Нинди сатирик жанрларны беләсез? Бу жанрларга хас уртак сыйфатлар һәм аерымлыклар.
13. Очерк жанры зарисовкадан нәрсә белән аерыла? Очеркның нинди төрләре була?
14. XX гасыр башы татар матбуғатының бер өлеше буларак сатирик журналлар
15. Татар сатирик журналистикасының барлыкка килүенең алшартлары
16. XX гасыр башында татар матбуғатының (газета һәм журналларның) төрле жирләрдә барлыкка килүе
17. XX гасыр башы алдынгы карашлы язучы-әдип вә шагыйрьләрнең татар телендә сатирик журналлар чыгару омтылышлары (рус сатирик журналлары яссылыгында чагыштырып сейләргә)
18. "Уклар" журналы һәм аның мәхәррире Г.Тукай, К.Мотыйгый.
19. "Карчыга" журналы һәм Ш.Мөхәммәdev
20. 1905-1908 елларда чыккан "Туп" (Әстерхан), "Яз", "Кармак", "Шәпи агай" журналлары хакында нәрсәләр беләсез?
21. Казанда чыккан беренче сатирик басмалар
22. "Яшен" журналы хакында сөйләгез...
23. "Ялт-йолт" турында нәрсә беләсез?

24. "Чаян" журналының барлыкка килүе...
25. Татар сатирик журналистикасында жанрлар үсесе
26. Фельетон
27. Памфлет
28. Сатирик характеристикалар
29. Пародия һәм эпиграммалар
30. XX гасыр башы татар сатирик журналларында күтәрелгән төп темалар
31. Төрле юнәлештәге матбуғатның сатирик журналларда бәяләнүе
32. XX гасыр башы татар сатирик матбуғатында тел үзенчәлекләре
33. Сатира тудыру алыннары, сатирада тел үзенчәлекләре (тапкыр сүз, анограмма, сүз уйнату, ономимнар, диалектлар, неологизмнар, жаргоннар, варваризмнар, шаккатиризмнар, күпертү-кечерәйтү, эпитет, сатирик zagыштыру, аллегория, ирония, сарказм, гротеск, образ, портрет, персонажның теле).

7.1. Основная литература:

- Кривошеев, В. М. В творческой лаборатории журналиста [Электронный ресурс] : учеб.-практ. пособие для студентов вузов / сост. и общ. ред. В. М. Кривошеева. - М.: Университетская книга, 2010. - 192 с. - ISBN 978-5-98699-129-0.// <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=468887>
- Ворошилов В.В. Журналистика; учебник. 3-е изд. СПб.: Изд-во В.А. Михайлова, 2009. - 447 с.
- Киселев, А.Г. Теория и практика массовой информации : учебник для студентов вузов, обучающихся по направлению подготовки (специальности) "Связи с общественностью" / А. Г. Киселев . - М.: КНОРУС, 2009 . - 431 с
- Лазутина Г.В.; Распопова С.С. Жанры журналистского творчества . - М.: Аспект Пресс, 2011. - 322 с. // <http://www.bibliorossica.com/book.html?currBookId=5988>
- Лазутина Г.В. Основы творческой деятельности журналиста. - М.: Аспект Пресс. 2010. - 238 с. // <http://www.bibliorossica.com/book.html?currBookId=5987>
- Криницын Е. Акулы интервью: 11 мастер-классов. - М.: Альпина Паблишер, 2010. - 173 с. // <http://www.bibliorossica.com/book.html?currBookId=9562>
- Крокер, Л. Введение в классическую и современную теорию тестов [Электронный ресурс] : учебник / Л. Крокер, Дж. Алгина; под общей ред. В. И. Звонникова и М. Б. Челышковой. - М.: Логос, 2010. - 668 с. - ISBN 978-5-98704-437-5.// <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=468889>
- Чернявская, В. Е. Дискурс власти и власть дискурса : проблемы речевого воздействия [Электронный ресурс] : учеб. пособие / В. Е. Чернявская. ? 2-е изд., стер. ? М. : ФЛИНТА : Наука, 2012. ? 128 с. - ISBN 978-5-89349-987-2 (ФЛИНТА), ISBN 978-5-02-034816-5 (Наука)// <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=457226>

7.2. Дополнительная литература:

- Гуськова, С. В. Культура речи журналиста. Практикум для студентов вузов [Электронный ресурс] : учебно-методическое пособие / С. В. Гуськова. - 2-е изд., стер. - М.: ФЛИНТА, 2013. - 97 с. - ISBN 978-5-9765-1679-3//<http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=458087>
- Тертычный А.А. Аналитическая журналистика. - М.: Аспект Пресс, 2010. - 351 с.
- Прохоров Е.П. Введение в теорию журналистики. - М.: Аспект Пресс, 2012. - 322 с.
- Лукина М.М. Технология интервью. - М.: Аспект Пресс, 2005, 2008.
- Язык современной публицистики [Электронный ресурс] : сб. статей / сост. Г. Я. Солганик. - 3-е изд. - М.: Флинта: Наука, 2008. - 232 с. - ISBN 978-5-89349-743-4 (Флинта), 978-5-02-032997-3 (Наука).// <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=465558>

Зарва, М. В. Слово в эфире: О языке и стиле радиопередач : Произношение в радио- и телевизионной речи [Электронный ресурс] : справочное пособие / М. В. Зарва. - М.: ФЛИНТА : Наука, 2011. - 376 с. - (Стилистическое наследие). - ISBN 978-5-9765-0935-1 (ФЛИНТА), ISBN 978-5-02-037295-5 (Наука).// <http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=455097>

7.3. Интернет-ресурсы:

Корконосенко С.Г. Основы творческой деятельности журналиста -
<http://journ-port.ru/publ/24-1-0-232>

Мельник Г.С., Тепляшина А.Н.Основы творческой деятельности журналиста: Краткий курс -
<http://www.iworld.ru/attachment.php?barcode=978546900182&at=exc&n=0>

Основы журналистики: учебное пособие - <http://www.knigafund.ru/books/89742>

Основы теории журналистики: учебное пособие Авторы: Коханова Л.А., Калмыков А.А.
Издательство: ЮНИТИ-ДАНА, 2009 г. 535 страниц - <http://www.knigafund.ru/books/116269>

художественно-публицистические жанры журналистики -
http://kreativ-45.blogspot.com/2011/04/blog-post_834.html

Чиликина Л. Этические проблемы - www.relga.rsu.ru

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Основы журналистской деятельности" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "КнигаФонд", доступ к которой предоставлен студентам. Электронно-библиотечная система "КнигаФонд" реализует легальное хранение, распространение и защиту цифрового контента учебно-методической литературы для вузов с условием обязательного соблюдения авторских и смежных прав. КнигаФонд обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям новых ФГОС ВПО.

Для успешного освоения дисциплины необходимо обеспечение обучающемуся доступа в Интернет, наличие интернет-класса для проведения лабораторных работ и виртуального проектирования, презентаций самостоятельных исследований. Также необходимо обеспечение доступа к современным профессиональным базам данных, информационным справочным и поисковым системам.

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 031300.62 "Журналистика" и профилю подготовки Средства массовой информации (национальная журналистика) .

Автор(ы):

Гарифуллин В.З. _____

Зайни Р.Л. _____

Галиева Р.М. _____

Сабирова Л.Р. _____

"__" 201__ г.

Рецензент(ы):

Низамов И.М. _____

"__" 201__ г.